

IN DE BUIDEL

De wereld verandert en dat beïnvloedt de manier waarop we leven en wonen. Elsbeth Grievink bespreekt de laatste tendensen. Deze keer: kangoeroewonen.

tekst Elsbeth Grievink illustratie Stephan Schmitz

Op een vrije kavel in Amsterdam-Oost bouwden Michiel en Isis niet één maar twee huizen. Onder een en hetzelfde dak, dat wel. Van de drie woonlagen zijn de bovenste twee voor hun eigen gezin met drie kleine kinderen. Op de begane grond wonen Michiels vader en moeder. Ze hebben een eigen voordeur maar tussen de twee huizen is wel een lift, waardoor iedereen makkelijk bij elkaar langs kan komen. Zoiets heet een kangoeroewoning.

‘Kangoeroewat?’ zeiden mijn collega’s, aan wie ik erover vertelde. Een kangoeroewoning, herhaalde ik. Ja, het klinkt als een fancy concept. Maar in feite komt het neer op iets dat eeuwenlang heel vanzelfsprekend was, namelijk: met meerdere generaties uit een familie samenwonen. Zeker op het platteland was het vroeger doodgewoon dat je je ouders in huis nam zodra ze alleen kwamen te staan of hulpbehoevend werden. Dat had allerlei voordelen, ook voor jezelf, want terwijl jij de koeien aan het melken was, schildte oma de piepers en repareerde opa de klok. En ’s avonds at je samen, zodat niemand hoefde te vereenzamen. De afgelopen decennia gingen ouderen vaker naar verzorgingshuizen en konden jongere generaties zich op hun individuele geluk storten. De optie van het familiewonen werd

domweg vergeten. Maar anno 2018 is kangoeroewonen opnieuw in zwang aan het raken. Niet zoals andere zaken van vroeger weer hip worden – fluweel en bloemetjesbehang bijvoorbeeld – maar uit bittere noodzaak.

PRIVACY VOOR IEDEREEN

Door de hervorming van de ouderenzorg krijgen alleen de kwetsbaarste ouderen een plek in een zorginstelling. Wie ook maar een klein beetje voor zichzelf kan zorgen moet thuis blijven wonen, thuiszorg inschakelen en hopen dat familie, vrienden en burens zo lief zijn om af en toe bij te springen. Dat gold ook voor de ouders van Michiel. Zijn vader is aan het dementeren en lijdt aan slagaderverkalking. En Michiels moeder kwam door de zorg voor haar man nog maar weinig buiten de deur. Michiel, enig kind, voelde de druk op zijn schouders. Toen hij er lucht van kreeg dat er kavels beschikbaar kwamen in Amsterdam-Oost, ontstond het plan voor een kangoeroewoning.

Michiel en Isis schakelden architectenbureau Lilith Ronner van Hooijdonk in om een woning op maat te laten ontwerpen. Waar niet alleen zijzelf met hun drie kinderen konden wonen, maar ook Michiels ouders. Op een manier die aan de behoeften van alle partijen vol-

Er is wel wat
veranderd: we zijn
gehecht aan onze
persoonlijke
ruimte

doet. Met veel buitenruimte en licht dus, maar vooral ook genoeg privacy voor iedereen. Want vergeleken met een halve eeuw geleden is er wel wat veranderd: we zijn gehecht aan onze persoonlijke ruimte.

NIEUWE CONTEXT

Lilith Ronner van Hooijdonk maakte een slim ontwerp, met een overschot aan *personal space* voor ieder familielid. Ze bouwde een groot, gesplitst familiehuus waarin alle familieleden weliswaar bovenop elkaar leven, maar door slimme ontwerpoplossingen toch voldoende afstand ervaren. Michiel, Isis en de kinderen wonen nu naar volle tevredenheid op de bovenste twee verdiepingen en de grootouders beneden, in de 'buidel' van hun kinderen. Het klinkt romantisch. Er zijn natuurlijk allerlei mitsen en maren te bedenken, tal van redenen om het niet te doen. Maar als er iets met zijn vader is, staat Michiel zo beneden. Oma heeft afleiding van haar kleinkinderen, past soms een avondje op, kan altijd een beroep doen op haar zoon en schoondochter, voelt zich minder eenzaam. Dat is de essentie van het hedendaagse, grootstedelijke kangoeroewonen. Een oud concept in een nieuwe context. Toegesneden op het leven van een druk gezin in de stad.

ROCK THE BOAT

DE WERELD OM ONS HEEN VERANDERT RAP. DAT VRAAGT OM NIEUWE, SLIMMERE MANIEREN VAN WONEN. ELSBETH GRIEVINK BELICHT DE RECENTSTE ONTWIKKELINGEN. DEZE KEER: DE ZELFVOORZIENENDE, DRIJVENDE WOONWIJK.

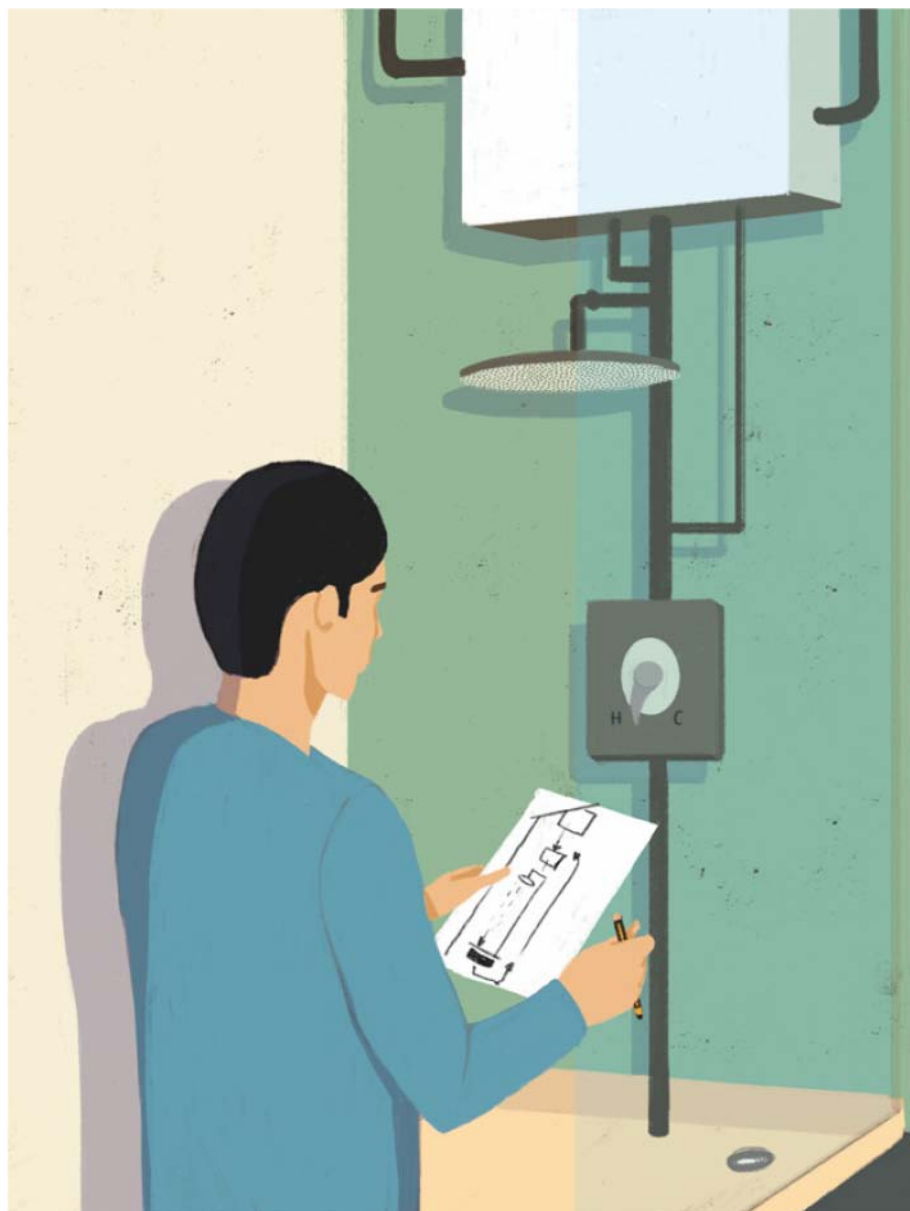
tekst Elsbeth Grievink *illustratie* Giulia Neri

Het klimaat verandert. De planeet is in gevaar. Als we onze levensstijl niet drastisch veranderen, zijn we de klos. Dus moeten we ook overgaan op milieuvriendelijke manieren van wonen. Daarom bouwen we steeds meer met hout, in plaats van staal en beton. Maken we onze huizen demontabel of verplaatsbaar. Proberen we materialen te hergebruiken. Leggen we groene daken aan, om voedsel op te verbouwen en regenwater op te vangen. Monteren we er zonnepanelen bij, om energie op te wekken en nul op de energiemeter te halen. Doen we onze auto weg en gaan we elektrisch rijden of 'swappen' we onze auto's met de burens. Of we doen dat allemaal tegelijk, maar dan nog wat effectiever, zoals de bewoners van een nieuwe, drijvende woonwijk in Amsterdam-Noord. Een wijk die negen jaar geleden ontstond in de hoofden van een groep enthousiaste Amsterdammers en met behulp van architectenbureau Space & Matter werkelijkheid is geworden: Schoonschip.

DUURZAAMST VAN EUROPA

Op dit moment liggen er twaalf woonarken in het Johan van Hasseltkanaal in Amsterdam-Noord. Binnenkort volgen er meer. In 2020 is Schoonschip met 46 woningen op het water helemaal compleet. Met dank aan het Amsterdamse bedrijf Metabolic, dat het duurzaamheidsplan voor de wijk uitstippelde, mag het de duurzaamste wijk van Europa genoemd worden. De woningen zijn stuk voor stuk duurzaam gebouwd en goed geïsoleerd, en worden verwarmd door waterpompen die warmte uit het water van het kanaal halen. Het toiletafval wordt door een zuiveringssysteem omgezet en in de vorm van energie teruggegeven aan de bewoners. Op iedere woning

IEDERE
BEWONER
GAF ZIJN EIGEN
INVULLING
AAN HET BEGRIP
DUURZAAMHEID

liggen zonnepanelen, vijfhonderd in totaal. De elektriciteit die bewoners daarmee opwekken, kunnen ze opslaan in hun eigen batterij of verhandelen met hun burens. Elkaar betalen doen ze met de Jouliette, hun eigen cryptomunt, waarmee ze overigens ook een biertje kunnen bestellen bij het nabijgelegen café-restaurant van De Ceuvel. Dat is een circulaire broedplaats waarvan Space & Matter ook initiatiefnemer, ontwikkelaar en ontwerper is.

SAMEN DELEN

De bewoners van Schoonschip ontwierpen hun woningen zelf. Dat wil zeggen: helemaal zelf of met hun architect. Ieder gaf zijn eigen invulling aan het begrip duurzaamheid. De een installeerde een recycledouche, de ander isoleerde met stro, weer een ander stelde zich ten doel puur met afvalmateriaal te bouwen. Door de uiteenlopende architectuur van de woningen ontstaat een rijk en gevarieerd beeld. Maar hoewel

geen ark hetzelfde is, vormen de woningen toch een geheel, dankzij de supervisie van Space & Matter. Tijdens het bouwproces kwamen de bewoners elke maand samen om hun kennis en inzichten te delen. Zo werd de groep steeds slimmer. Bovendien leerden ze elkaar goed kennen en ontstond er een hechte gemeenschap. Ook bijzonder: alle bewoners van Schoonschip deden hun auto weg. Nu delen ze een *mobile hub*, waar ze een elektrische deelauto, e-scooter of e-bakfiets uit kunnen plukken als ze eropuit willen. Het duurde negen jaar om Schoonschip te ontwikkelen, maar het resultaat mag er zijn. De wijk laat zien wat duurzaam wonen kan zijn. Namelijk: wonen op het water, in een vrijstaand huis, in een *upcoming* buurt in Amsterdam, op een plek *where everybody knows your name*. Met ook nog eens een weids uitzicht over het water en rondzwemmende buurtkinderen. Er zijn rotere manieren om te werken aan het behoud van de planeet.

FRIENDS WITH BENEFITS

JOEY, MONICA EN CHANDLER WAREN HUN TIJD VER VOORUIT. WANT ANNO 2019 IS HET ZOGENAAMDE 'FRIENDS APARTMENT' IN DE GROTE STEDEN EEN HIT.

tekst Elsbeth Grievink illustratie José Luis García - Art Associates

In het stadsdeel van Rotterdam waar de huizenprijzen *bananas* gaan – Katendrecht – verrijst aan de Bananenstraat, *what's in a name*, een nieuw woongebouw: The Fizz Cobana. Het pand krijgt 375 huurappartementen, waarvan een aanzienlijk deel bestemd is voor *co-living*: delen met een of meer vrienden/vriendinnen/huisgenoten/roomies/medemillennials. *Friends apartments* worden ze genoemd, naar de – nu blijkt visionaire – televisieserie uit de jaren negentig. Ook in B'Mine, een fonkelnieuwe woontoren in Amsterdam-Noord, kom je dergelijke appartementen tegen. Vijftig stuks zelfs, te huur à € 711 per persoon. En zegt je huisgenoot het huurcontract op, dan kun jij gewoon blijven zitten.

Daar heb je meteen het verschil tussen een *co-living*-appartement en een studenten-huis te pakken. Je geniet namelijk van de voordelen van samenwonen (je hoeft de huur van een A-locatie in de stad niet alleen op te hoesten en het is gezellig) zonder te hoeven dealen met nadelen in de vorm van

schimmige onderhuur en vreemde haren in doucheputjes. In de woningen van The Fizz Cobana en The Fizz Don Bosco (een soortgelijke formule die in aanbouw is in Amsterdam) heeft iedere bewoner namelijk niet alleen een eigen huurcontract maar ook een eigen toilet en badkamer. En als je mazzel hebt ook nog een eigen balkon.

Behalve de keukens zijn er ook andere gemeenschappelijke ruimtes in de nieuwe samenleefgebouwen. Zoals een bibliotheek, wasruimte (hoe *Friends* wil je het hebben) of dakterras, waar je elkaar kunt ontmoeten voor of na werktijd. Daarnaast zijn de appartementen met veel smaak en aandacht ontworpen en bevinden ze zich vaak op de beste locaties in de stad. Van hippe wijken in Rotterdam en Amsterdam tot hartje San Francisco en New York, waar de trend geboren is.

DEELGENERATIE

De vraag naar *Friends apartments* komt niet uit de lucht vallen. Studenten wonen steeds langer thuis en beginnen pas aan hun stu-

Je geniet van de voordelen van samenwonen zonder te hoeven dealen met de nadelen

dentenleven als ze gaan werken. Ze zijn vaker single en delen liever een fancy appartement in het hart van de stad dan dat ze in hun eentje in een buitenwijk verpieteren. Bovendien is delen het nieuwe hebben. Naast die Swapfiets en SnappCar kan er ook nog wel een gedeelde woning bij. In New York en San Francisco wordt een *co-living space* ook wel aangeduid als *adult dorm*: een huis vol alleenstaande twintigers met een druk leven, die hun huis weinig zien maar als ze thuis zijn graag samen hangen. In San Francisco is er een ontwikkelaar opgestaan, Starcity, die precies dit faciliteert en de formule tot in de puntjes geperfectioneerd heeft. Zo hebben hun appartementen speciale koelkasten, met voor iedere huisgenoot een eigen afdeling, zodat niemand elkaars klikjes opeet. En een tweepersonsbed dat je 's ochtends omhoog kunt liften, om extra ruimte te creëren in je eigen kamer.

WERKEN EN SLAPEN

Met het groeiend aantal zzp'ers dat vanuit huis werkt, kunnen de *adult dorms* ook de vorm aannemen van een soort bedrijven-

verzamelgebouwen met slaapkamers. Neem bijvoorbeeld Lofts 020, een nieuw concept van The Fizz, dezelfde partij die ook Cobana ontwikkelt. Hier vind je geen samenleef-appartementen, maar wel 212 microwoningen en een uitgestrekte gemeenschappelijke ruimte voor *co-working*. Denk: een enorme, comfortabele woonkamer met een leestafel, stilteruimtes, werkplekken, zitjes en een knusse open haard, in een New York-achtige setting met veel baksteen en staal. Na uren knallen achter je laptop kun je hier met de voetjes omhoog, en – heel *Central Perk* – met zijn allen een drankje nuttigen op vrijdagmiddag.

Ondertussen heeft Starcity in San Francisco plannen om het *Friends*-concept uit te rollen naar *co-living*-gebouwen voor families. Waarin meerdere families het koken, eten, schoonmaken en opvoeden vrolijk delen, kinderen altijd iemand om mee te spelen hebben en hun ouders nooit om een oppas verlegen zitten. Alleen al omdat ze voor lol met anderen de deur niet meer uit hoeven. En zo worden vrienden voor even *Friends for life*.

